

Tiilikan alueen (FI0600071) sammalkartoitukset 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Timo Kypärä

JOHDANTO JA MENETELMÄT

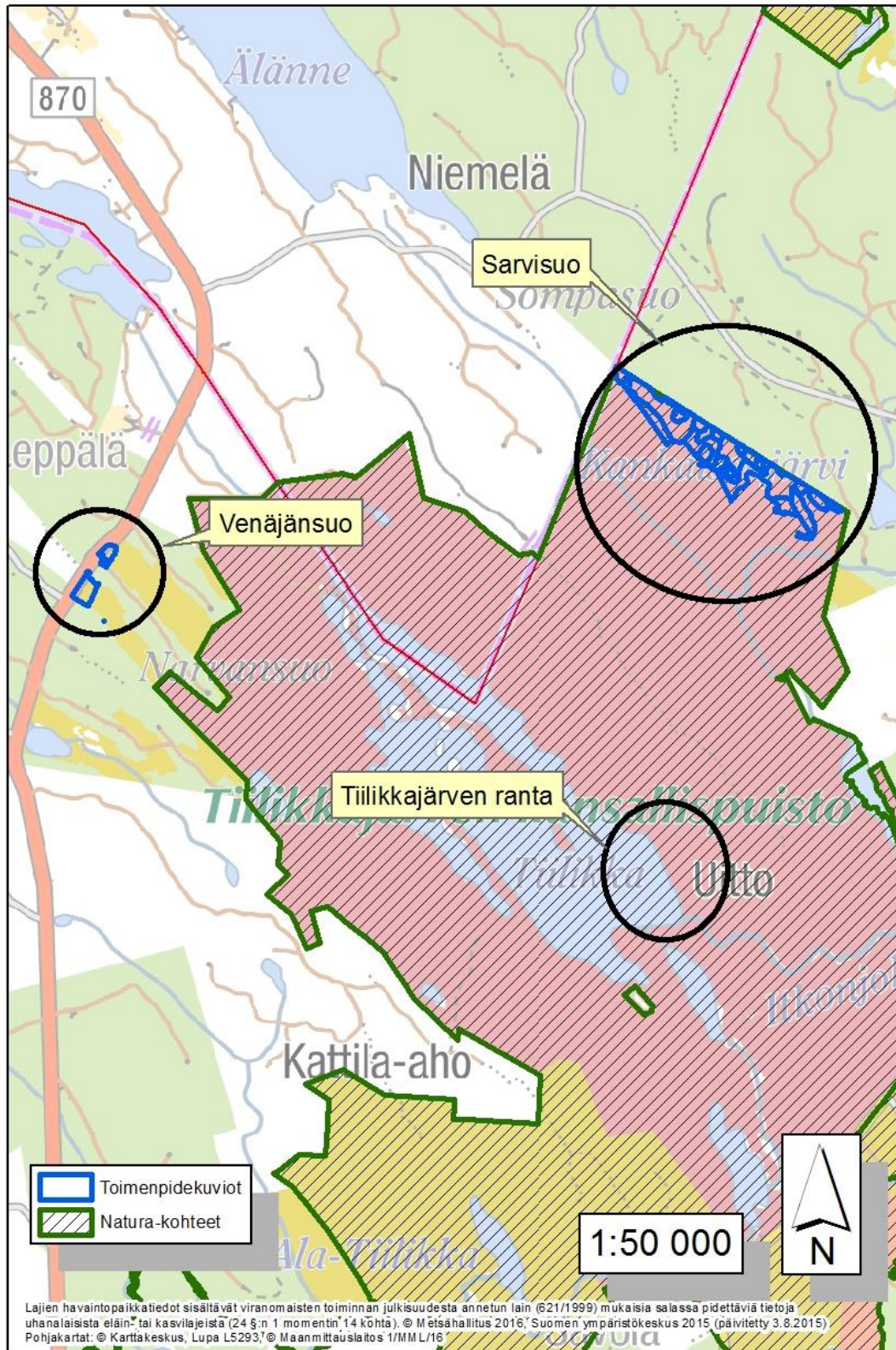
Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE+ rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Tiilikan Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä sammal- ja putkilokasvikartoitus on tehty tiilikan alueen ojitettujen soiden ennallistamissuunnitelman laatimista varten. Vedenottoaikojen kunnostushanketta varten kartoitettiin sammallajistoa myös Sammakkojärven itäpuolisen lähteen sekä Uiton kämpän ja Tiilikanaution kaivon/lähteen ympäristöistä. Lisäksi kartoitettiin Tiilikkajärven rantalajistoa Tiilikanaution ja Uiton kämpän väliseltä alueelta. Raportoinnin selkeyttämiseksi alue on jaettu kolmeen (3) osa-alueeseen; 1) Sarvisuo, 2) Venäjänsuo ja 3) Tiilikkajärven ranta. Osa-alue 1 käsittää Natura-alueen pohjoisosan toimenpidekuviot Sarvisuolla. Osa-alueen 2 toimenpidekuviot sijaitsevat Natura-alueen ulkopuolella Venäjänsuolla ja rajoittuvat maantiehen. Osa-alue 3 käsittää Tiilikkajärven rantaosuuden Tiilikanaution ja Uiton kämpän välillä. (Kuva 1).

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Tiilikan Natura-alue sijaitsee Pohjois-Savon ja Kainuun rajalla suurimmalta osaltaan Pohjois-Savon Rautavaaran kunnassa. Eliömaantieteellisesti kohde sijaitsee Pohjois-Karjalan eliömaakunnassa (PK) ja Keski-boreaalaisella kasvillisuusvyöhykkeellä Pohjois-Karjala -Kainuun osa-alueella (3b). Tiilikan Natura-alueelta ei ole yhtään tiedossa olevaa uhanalaisen sammallajin havaintoa LajiGIS-järjestelmässä (12.11.2018). Myöskään Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevilta toimenpidekuvioilta ei ole havaintoja uhanalaisista sammallajeista.

Kartoitukseen käytettiin kaksi (2) maastotyöpäivää ja ne suoritettiin 6.-7.9.2018. Kartoituksessa käytettiin yleiskartoitusmenetelmää, jossa kohdelajeina ovat uhanalaiset, silmällä pidettävät, rauhoitetut ja harvinaiset lajit. Kartoituksen kohteena olevista sammallajeista kerättiin näytteitä, joista lajinmääritys varmistettiin mikroskooppilla. Kerättyjen näytteiden ja huomion arvoisten lajien havaintopaikat tallennettiin GPS-paikantimeen. Myös kuljettu kartoitusreitti tallennettiin GPS-paikantimeen. Kartoituksesta maastossa, mikroskooppisesta lajinmäärityksestä ja raportoinnista vastaa luontokartoittaja Timo Kypärä Metsähallituksen Järvi-Suomen luontopalveluista.

Kuva 1. Tiilikan Natura-alue, kartoituksen osa-alueet ja toimenpidekuviot kartalla.

TULOKSET

Lajitieto/lajihavainnot

Tiilikan Natura-alueelta kartoituksessa havaittiin neljä (4) huomionarvoista sammallajia ja niille yhteensä seitsemän (7) havaintopaikkaa. Huomionarvoiset sammallajihavainnot on listattu oheiseen taulukkoon (taulukko 1) ja tarkemmat havaintotiedot tallennetaan LajiGIS-järjestelmään. Jäljempänä on havaintoja tarkasteltu osa-aluekohtaisesti. Maastoinventoinneista tallennetut kartoitusreitit ja huomion arvoiset lajihavainnot on esitetty kartalla liitteessä 1.

Taulukko 1. Tiilikan alueen huomionarvoiset lajihavainnot.

N:o	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	UHEX	Havainnot kpl
1	<i>Marsupella emarginata ssp. aquatica</i>	puropussisammal	NT/RT	1
2	<i>Riccardia chamedryfolia</i>	luhtaliuskasammal	RT	2
3	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	kantoraippasammal	NT	1
4	<i>Bryum cyclophyllum</i>	luhtahiirensammal		3

NT = silmällä pidettävä

RT = alueellisesti uhanalainen

Osa-alue 1 - Sarvisuo

Osa-alueen 1 toimenpidekuviot sijaitsevat Sarvisuolla Natura-alueen pohjoislaidalla. Osa-alueen kasvillisuus on ojitusten vuoksi muuttunutta ja puusto suurimmaksi osaksi nuorta/varttunutta ja yleisilmeeltään talousmetsäistä. Kohteelta kuitenkin havaittiin kantoraippasammalta yksittäiseltä maapuulta korpisella suolla.

Osa-alue 2 - Venäjänsuo

Osa-alueen 2 toimenpidekuviot ovat pinta-alaltaan suhteellisen pieniä ja sijaitsevat Natura-alueen länsipuolella maantien varressa. Osa-alueen kasvillisuus on ojitusten takia muuttunutta ja suhteellisen runsas puusto varttunutta. Kohteelta ei havaittu huomion arvoisia sammallajeja.

Osa-alue 3 - Tiilikkajärven ranta

Maastokäynnillä tarkistettiin kolmen vedenottopaikan sammallajisto mahdollisten lähteiden ja kaivojen kunnostustöiden vuoksi. Sammakkojärven itärannalla on lähde, jota käytetään yleisesti veden ottoon. Lähteessä on vanha puuarkku. Lähteestä, sen puurakenteilta tai lähteen läheisyydestä ei havaittu huomion arvoisia sammallajeja. Lähteen lajisto on tyypillistä ja tavanomaista keskiravinteisille lähteille; hetesirppisammal (*Warnstorfia exannulata*), kalvaskuirisammal (*Straminergon stramineum*), suokinnassammal (*Scapania paludicola*) ja lettonauhasammal (*Aneura pinguis*).

Uiton kämpän vedenottopaikka on kaivo, jossa on käsipumppu vedennostoa varten. Kaivon läheisyydessä ei esiinny läheisyyttä ilmentävää lajistoa tai muitakaan huomion arvoisia sammallajeja.

Tiilikanaution niityn reunassa on lähde, jota käytetään veden ottoon (kuva 2). Lähteen sammallajisto on tyypillistä karuille/keskiravinteisille lähteille. Lähteessä ja sen läheisyydessä kasvavat mm. hetesirppisammal, hetealvesammal (*Chiloscyphus polyanthos*), korpilehvasammal (*Plagiomnium ellipticum*) ja palmusammal (*Climacium dendroides*). Huomion arvoisia sammallajeja ei havaittu.

Tiilikkajärven rannassa kasvaa muutamia mielenkiintoisia sammallajeja. Yhdeltä kiveltä Tiilikanaution ja Uiton kämpän väliltä löytyi niukkana puropussisammal (*Marsupella emarginata* ssp. *aquatica*). Puropussisammalesta on vain vanhoja, ennen vuotta 1940 tehtyjä havaintoja Pohjois-Karjalan eliömaakunnasta. Kartoitetulta rantavyöhykkeeltä kahdesta kohdin havaittiin alueellisesti uhanalaista luhtaliuskasammalta (*Riccardia chamedryfolia*) ja kolmesta kohtaa harvinaista luhtahiirensammalta (*Bryum cyclophyllum*).

HOITO YM. SUOSITUKSET

Ennallistamis- ja kunnostustoimet eivät uhkaa kartoituksessa havaittuja huomion arvoisia sammallajeja.

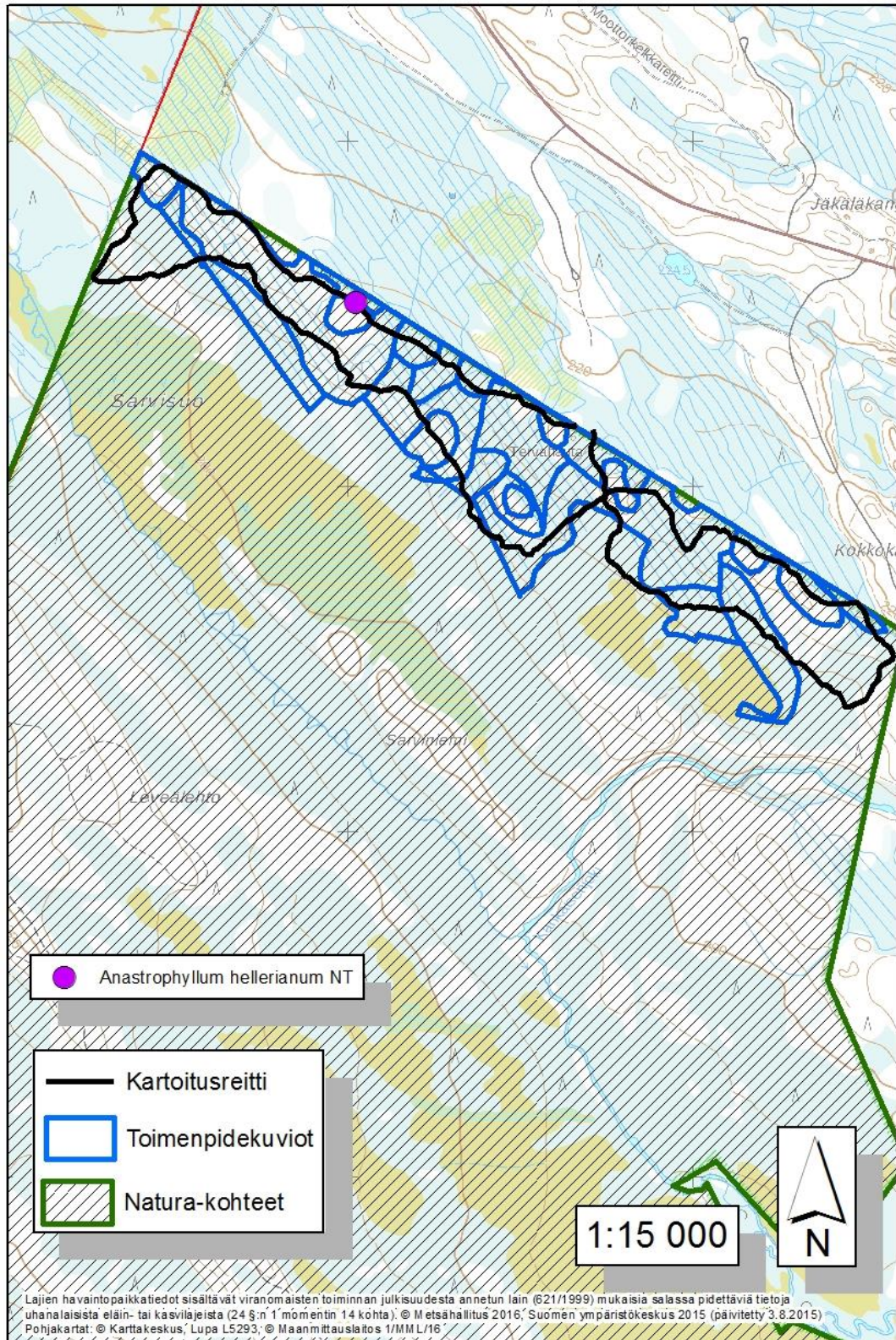

Kuva 2. Tiilikanaution lähde.

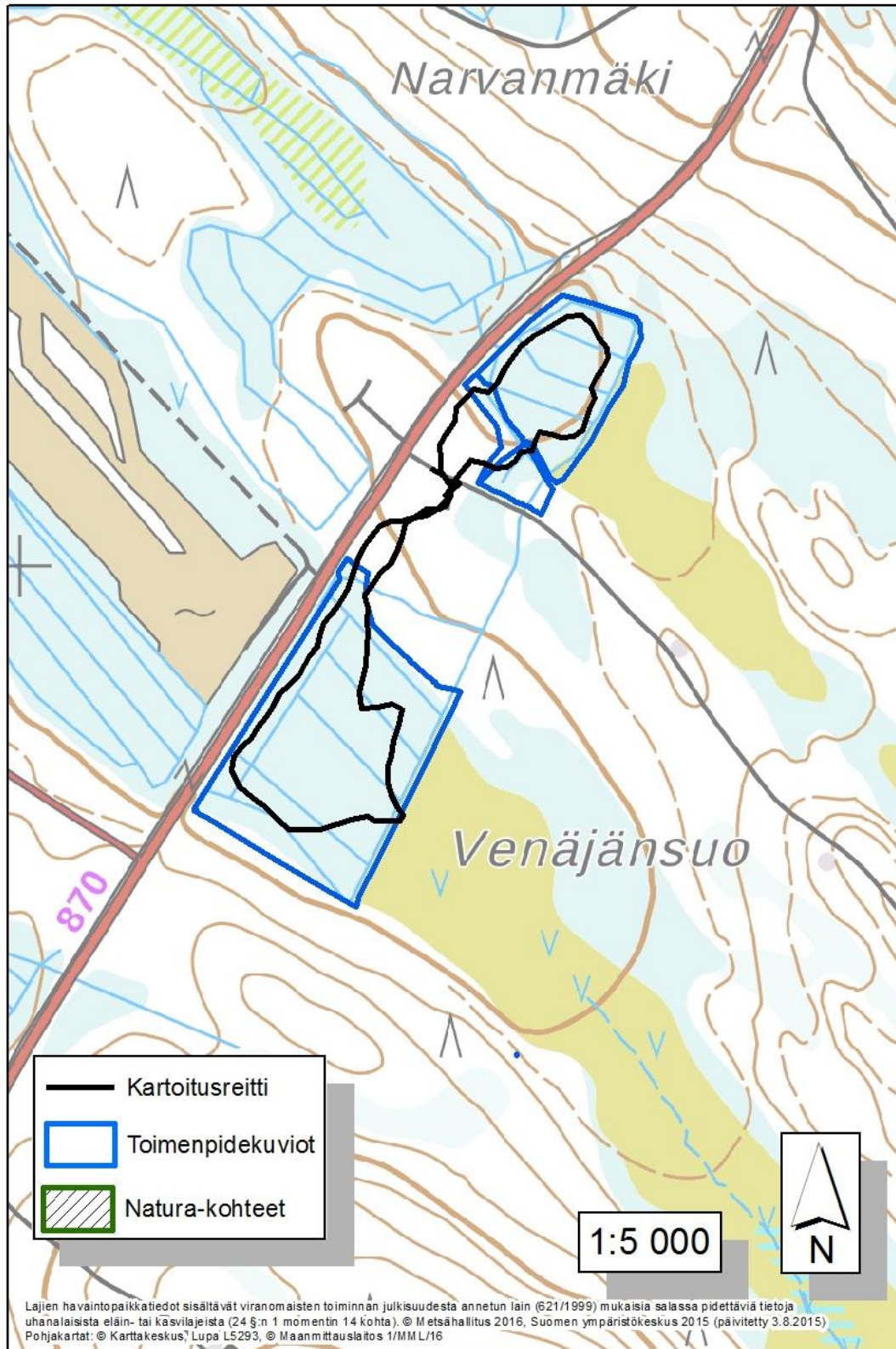
LIITE 1

KARTOITUSREITIT JA LAJISTOHAVAINNOT OSA-ALUEILLA

Osa-alue 1, Sarvisuo

Osa-alue 2, Venäjänsuo

Osa-alue 3, Tiilikajärven ranta

